

Gondolatok a gondolkodás kereteiről Pléh Csaba és könyve kapcsán

Kedves Csaba,

Előzetesként hadd osszak meg Veled két gondolatot.

Az első kérdésem az, hogy kinek a gondolkodásának a kereteit érdemes tárgyalni - a gondolkodás ugyanis jelenleg még emberhez, személyekhez, mondhatni konkrét emberpéldányokhoz kötött. A magunk gondolkodásának keretei feltehetően nem mindig esnek egybe mások gondolkodásának kereteivel, és általában, különösen egy számunkra nem nagyon régen művelt szakterületen nem lenne célszerű azt a jogot vindikálni, hogy mások elfogadják a mi kereteinket. Nálad összehasonlíthatatlanul kevésbé mély tudományos alapokkal rendelkező szerzőtársad eddigi írásai egy meghatározott, elég szűk területen mozogtak.

Az **emberek általában** nem szeretik, ha gondolkodásuknak - bármiről - mások szabnak keretet. Ebből a szempontból talán a "lehetőségei", "kiindulópontjai", "fogantyúi", "korlátai" stb. cím talán indokolhatóbb lett volna.

A „big data“ adatmonstrumokról - én így szoktam nevezni őket - más fontos és kevésbé fontos dolgokhoz hasonlóan - **a közember** aligha képes és lesz képes érdemben gondolkodni, az ehhez szükséges ismeretek hozzá nem jutnak el, ha tudná, mit kell megtudni, akkor sem tudja megszerezni a forrásokat. Marad a sajtó, a "média", mely az infokommunikációs nevezhető hatalmi csoportok által megrendelt tematizálást teríti, mint mindenben.

Az **emberiség nevében és javára gondolkodók** v.ö. a lehetséges "az emberi gondolkodás keretei" címmel, más témákban is nehéz helyzetben vannak, t.i. azon túl, hogy a világ egészének egy ember általi átfogása vszleg kicsit túl nagy falat, olyan elveket, célokat kellene az emberiség egésze részére és nevében posztulálniuk, amelyekben - finoman szólva - nehéz egyetértésre jutni, amely helyzetből aztán következik, hogy nagy gondolkodókat vagy műveiket sokszor szokták egészen hétköznapi dolgok érdekében felhasználni, sokszor gátlástalanul, vagy , horribile dictu, ilyen propagandisztikus célokból felhasználható művek megírásával megbízni, és az ég ne adja, hogy ilyen társaságba keverjenek, vagy valaha ebbe a gyanúba keveredj.

Másrészt ehhez kapcsolódik *második kérdésem*: van-e olyan **célközönség**, aki egy ilyen könyvnek valóban hasznát veszi? **A közember** aligha - hacsak ebből nem értesülve a mainstream felfogásról, pályáját sikeresen egyengeti majd.

A digitális társadalmat nem nemzeti politikusok vagy az ITU szabványtervező informatikusok vagy a Microsoft, az Intel infokommunikációs mérnökei, feltalálói , hanem az ő megrendelőik tervezik, legfelső szinten **az a bizonyos néhány tíz-száz család**, akiknek a kezében van a világ vagyonának több mint fele. Akik ennek birtokában - természetesen - saját érdekükben tevékenykednek nemcsak az infokommunikációban, hanem mindenütt. Akik ennek birtokában a

világtörténelemben először képesek arra, hogy globális társadalmat tervezzenek és meg is valósítsanak. Az ő szemszögükből nyilván innovációs gyorsvonalat nincs, ezért lemaradni sem lehet róla, csak egyetlen világ van, és ebben nem biztos, hogy az határozza meg a dobozolt szoftver sorsát a SaaS megoldással szemben, hogy melyik kelendőbb. Nem, vagy nem csak a szoftverpiac, vagy a szoftverpiac domináns szolgáltatói, hanem a piacok többségére, ágazatuktól függetlenül domináns hatással lévő hatalmi csoportok határozzák meg a fő irányokat, a globális társadalmat a maga globalitásában tervezik és építik. A felhő-számítástechnika nem azért terjed, mert azt a felhasználók olyan rettenetesen igénylik, hiszen győzködni kell őket, hanem azért mert terjesztik: sokan, sokfélék, legfelül azért, mert ilyen módon olyan digitális infrastruktúra jön létre, amely egy új fajta gazdaságot, egy egészen új fajta társadalmat, és ami a lényeg, új hatalmi és uralmi struktúrát tesz lehetővé a Földön, melyet persze rettentő tudományosan digitális ökoszisztémának illik nevezni, nehogy valakinek eszébe jusson alkalmazni nemzeti, regionális szinten vagy világméretben az ENSZ Statisztikai Divíziójának makrogazdasági kategóriáit, amelyekből érdekes módon egészen gyakorlati következtetéseket lehetne levonni.

Nos, nekik, **a világ urainak** érdemes lenne ilyen vagy ehhez hasonló címmel könyvet írni, de vajon képesek vagyunk-e mi itt és olyanként, ahogy vagyunk, ilyesmit produkálni? És akkor sajnos visszajuthatnánk az emberiség nevében és javára gondolkodóknál említett problémához. Persze **a világ urai valódi tanácsadóinak** ilyen problémájuk nincsen, hiszen egészen más helyzetben és viszonylatrendszerben gondolkodnak.

Persze mindez aligha fog visszatartani sokakat attól, hogy szerzői és kiadói siker legyen, a könyvet megvegyék, elsajátítsák, idézzék, mint Matolcsy a könyvében Hawkins mémjeit, amelyek majd a Matolcsy által hozzájuk csapott génekkal, így ketten együtt, ahogy ő írja, "megmondják Amerikának...".

Egyet csatolok a rengeteg utóbbi időben véletlenül kezembe jutott entrópiás cikk közül.

Üdv.

I.